

Pradžia>Teisės specialistų paieška>Teisinių profesijų rūšys

Teisinių profesijų rūšys

Lenkija

Šiame puslapyje pateikiama teisininkų profesijų Lenkijoje apžvalga. Prokurorai Bendrosios kompetencijos teismai Teisininkų profesijos teismuose Teisėjai Neprofesionalūs teisėjai Teismo kanceliarijos darbuotojai Teisėjų padėjėjai Teismo sekretoriai Advokatai Patarėjai teisės klausimais Notarai Antstoliai Nemokamą teisinę pagalbą teikiančios organizacijos

Prokurorai

Organizacinė sistema

Toliau pateikiama valstybinės prokuratūros ir kitų susijusių įstaigų struktūra pagal 2009 m. spalio 9 d. įstatymą.

Lenkijos prokuratūrą sudaro:

generalinis prokuroras;

bendrųjų ir karinių prokuratūros organizacinių skyrių prokurorai, kurie atskaitingi generaliniam prokurorui;

Tautos atminimo instituto ir Nusikaltimų lenkų tautai baudžiamojo persekiojimo komisijos prokurorai.

Generalinis prokuroras užima aukščiausias pareigas prokuratūroje, jį skiria Lenkijos Prezidentas iš kandidatų sąrašo, kurį teikia Nacionalinė teisėjų taryba ir Nacionalinė prokurorų taryba. Generalinis prokuroras teikia ministrui pirmininkui metines prokuratūros veiklos ataskaitas. Generalinis prokuroras skiria bendrųjų ir karinių prokuratūros organizacinių skyrių prokurorus iš kandidatų sąrašo, kurį teikia Nacionalinė prokurorų taryba.

Bendrieji prokuratūros skyriai yra **keturių lygmenų**:

Generalinė prokuratūra;

apeliacinė prokuratūra;

apygardos prokuratūra;

apylinkės prokuratūra.

Kariniai prokuratūros skyriai yra trijų lygmenų:

Aukštoji karinė prokuratūra;

karinės apygardos prokuratūros;

karinės dalinių prokuratūros;

Tautos atminimo instituto ir Nusikaltimų lenkų tautai baudžiamojo persekiojimo komisijos prokurorai dirba šiuose organizaciniuose padaliniuose:

Nusikaltimų lenkų tautai baudžiamojo persekiojimo komisijoje;

Nusikaltimų lenkų tautai baudžiamojo persekiojimo komisijos departamentuose;

Liustracijos biure;

Liustracijos biuro departamentuose.

Lenkijos teisėje atskirti valstybės prokurorai, kuriuos skiria generalinis prokuroras, ir privatūs prokurorai, kurie veikia kaip baudžiamosios bylos šalys ir kurie, vadovaudamiesi darbo reglamentu, gali talkinti valstybės prokurorams.

Lenkijos teisėje numatytos įvairios profesinės asociacijos – Generalinės prokuratūros Prokurorų taryba, prokurorų asamblėjos ir apeliacinės kolegijos ir pan.

Tačiau šios institucijos yra tik vidinio ir organizacinio pobūdžio; jos neturi savo interneto svetainių ir neteikia elektroninių paslaugų.

Daugiau informacijos apie Lenkijos prokuratūrą galite rasti [Lenkijos Generalinės prokuratūros](#) interneto svetainėje.

Prokuratūros funkcijos ir pareigos

Pagrindinės prokuratūros pareigos yra **užtikrinti teisės aktų laikymąsi ir prižiūrėti baudžiamąjį persekiojimą**.

Prokurorai visų pirma vykdo šias užduotis:

veda arba prižiūri ikiteisminį tyrimą baudžiamosiose bylose;

vykdo viešojo kaltintojo funkcijas teismuose;

inicijuoja baudžiamąsias ir civilines bylas, teikia prašymus ir dalyvauja teismo procesuose civilinėse, darbo ir socialinės apsaugos bylose, jei tai būtina siekiant užtikrinti teisinės valstybės principų laikymąsi, ginti viešąjį interesą ir piliečių turtą arba teises;

imasi teisės aktuose nustatytų priemonių, skirtų tinkamam ir vienodam teisės taikymui;

tiria klausimus, susijusius su nusikalstamumu, jo kontrole ir prevencija;

renka, tvarko ir analizuoja duomenis, gautus iš atliktų arba pagal įstatymą prižiūrėtų tyrimų;

bendradarbiauja su valdžios institucijomis, kad užkirstų kelią nusikaltimams arba kitiems teisės pažeidimams;

bendradarbiauja ir dalyvauja procesuose, kuriuos koordinuoja tarptautinės organizacijos teisėsaugos ir nusikalstamumo prevencijos srityje.

Prokurorų teisės ir pareigos:

Prokurorai turi veikti pagal teisę, vadovaudamiesi nešališkumo ir visų piliečių lygybės principais. Neatsižvelgiant į prokuratūros hierarchinę struktūrą,

prokuroras oficialias pareigas vykdo nepriklausomai. Prokurorai negali dalyvauti politikoje ar turėti papildomą darbą ir turi nuolat tobulinti savo kvalifikaciją.

Prokurorai daugiausia nagrinėja baudžiamąsias bylas. Tačiau kartais jie dalyvauja civilinėse bylose, visų pirma susijusiose su tėvystės nustatymu, tėvų teisių atėmimu ar neveiknumo nustatymu, taip pat administracinėse bylose, kurios paprastai būna susijusios su nekilnojamojo turto ir statybos teise. Kiekvienoje apygardos prokuratūroje dirba prokuroras, kuris specializuojasi tarptautinio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje.

Bendrosios kompetencijos teismai

Organizacinė sistema

Lenkijos bendrosios kompetencijos teismai yra:

apylinkės teismai;

apygardos teismai;

apeliaciniai teismai.

Bendrosios kompetencijos teismai vykdo teisingumą (administracinių teismų, karo teismų ir Aukščiausiojo Teismo kompetencijai nepriskiriamose bylose) ir kitas įstatymuose numatytas su teisingumu susijusias pareigas. Teismų sprendimų priežiūrą pagal teisės normas vykdo Aukščiausiasis Teismas.

Apylinkės teismų jurisdikcijai priskiriama viena arba kelios savivaldybės (pagrįstais atvejais vienoje savivaldybėje, pvz., didmiesčio, gali veikti daugiau nei vienas apylinkės teismas).

Apygardos teismas yra apylinkės teismų apeliacinė instancija ir pirmosios instancijos teismas tam tikrose bylose. Jam yra pavaldūs ne mažiau kaip du apylinkės teismai (teismo administracinė sritis).

Jeigu byla pirmąją instanciją nagrinėjama apygardos teisme, apeliacinius skundus nagrinėja apeliacinis teismas. Apeliaciniam teismui yra pavaldūs ne mažiau kaip du apygardos teismai (jo apeliacinė sritis).

Teismui pirmininkauja pirmininkaujantis teisėjas, kuris skiriamas nustatytos trukmės kadencijai (ketveriems metams apylinkės teismuose ir šešeriems metams apygardos ir apeliaciniuose teismuose).

Teisinių profesijų teismuose

Lenkijoje bendrosios kompetencijos teismai vykdo teisingumą (administracinių teismų, karo teismų ir Aukščiausiojo Teismo kompetencijai nepriskiriamose bylose) ir kitas įstatymuose numatytas su teisingumu susijusias pareigas. Teisingumo vykdymas yra teisėjų prerogatyva. Su teisingumu susijusias pareigas, išskyrus teisingumo vykdymą, vykdo teismo kanceliarijos darbuotojai ir vyresnieji teismo kanceliarijos darbuotojai (jeigu teismo kanceliarijos darbuotojai negali, jas vykdyti gali ir teisėjai).

Teisėjai

Lenkijos teisėje atskirti **profesionalūs** ir **neprofesionalūs teisėjai**.

Teisėjai atlieka su teisingumo vykdymu susijusias funkcijas. Juos neribotam laikui skiria Respublikos Prezidentas Nacionalinės teisėjų tarybos teikimu.

Teisėjai yra nepriklausomi ir jiems taikomos tik Konstitucijos bei įstatymų normos.

Teismų ir teisėjų nepriklausomumą užtikrina **Nacionalinė teisėjų taryba**, kuri yra konstitucinė institucija.

Teisėjų nepriklausomumas užtikrinamas teisiniu imunitetu ir kadencijos saugumu, kaip įtvirtinta Konstitucijoje.

Teisėjams, pažeidusiems savo profesines pareigas, gali būti skiriamos drausminės nuobaudos. Teisėjų drausminę priežiūrą pirmojoje instancijoje atlieka apeliaciniai teismai, o antrojoje instancijoje – Aukščiausiasis Teismas.

Neprofesionalūs teisėjai

Neprofesionalių teisėjų funkcijos vykdomos teisingumą įtvirtintos Lenkijos Konstitucijoje. Neprofesionalūs teisėjai yra nepriklausomi; kaip ir profesionaliems teisėjams, jiems taikomos tik Konstitucijos bei įstatymų normos. Spręsdami bylas neprofesionalūs teisėjai turi tokias pat teises kaip teisėjai. Tačiau, kitaip nei teisėjai, neprofesionalūs teisėjai negali pirmininkauti teismo procesui ar posėdžiui arba (iš esmės) atlikti funkcijas už teismo ribų.

Paprastai civilines ir baudžiamąsias bylas posėdyje nagrinėja vienas teisėjas, t. y. nedalyvaujant neprofesionaliems teisėjams. Tačiau abiejų rūšių procesus reglamentuojančiuose teisės aktuose yra numatytos bylų kategorijos, kai bylos, atsižvelgiant į jų socialinę svarbą, nagrinėjamos dalyvaujant neprofesionaliems teisėjams.

Neprofesionalių teisėjų skiria savivaldybių, patenkančių į šių teismų jurisdikciją, tarybos. Jie skiriami ketverių metų kadencijai.

Teismo kanceliarijos darbuotojai

Teismo kanceliarijos darbuotojai dirba apylinkės ir apygardos teismuose, kur atlieka įstatymuose numatytas su teisingumu susijusias pareigas. Teismo kanceliarijos darbuotojai pareigas eiti skiriami nuo jų paskyrimo dokumente nurodytos dienos. Juos skiria pirmininkaujantis apeliacinio teismo teisėjas.

Civilinėse bylose teismo kanceliarijos darbuotojai jiems priskirtų pareigų ribose naudojami teismo galiomis, nebent kitaip numatyta teisės aktuose. Tačiau vykstant procesams, susijusiems su baudžiamosiomis bylomis, smulkiais pažeidimais ir mokesčių teisės pažeidimais, teismo kanceliarijos darbuotojai turi teisę teikti rekomendacijas ir, teisės aktuose numatytais atvejais, priimti sprendimus ir nutartis.

Teismo kanceliarijos darbuotojai yra teismo darbuotojai, įgalioti vykdyti su teisingumu susijusias pareigas, kurie veikia teismų vardu jiems suteiktos kompetencijos ribose. Savo kompetencijos ribose teismo kanceliarijos darbuotojai yra nepriklausomi teismų sprendimų ir nutarčių esmės atžvilgiu, kaip įtvirtinta teisės aktuose. Toks nepriklausomumas reiškia, kad jų teisminė veikla organizaciniu ir funkciniu požiūriu yra atskirta nuo kitų organų veiklos siekiant užtikrinti, kad jie nepriklausomai vykdytų teisės aktuose numatytą veiklą.

[Informacija apie teismo kanceliarijos darbuotojus.](#) PDF (374 Kb) [en](#)

Teisėjų padėjėjai

Teisėjų padėjėjai dirba teismuose padėdami pasirengti posėdžiams ir užtikrindami sklandų teismo darbą (įskaitant teisingumo vykdymą ir kitas su teisingumu susijusias pareigas). Kandidatai atrenkami rengiant konkursą.

[Informacija apie teisėjų padėjėjus.](#) PDF (374 Kb) [en](#)

Teismo sekretoriai

Teismo sekretoriai dirba visuose bendrosios kompetencijos teismuose ir vykdo pareigas, susijusias su administracine pagalba teismams, jeigu jų neteikia kiti specialistai, pvz., rašo posėdžių protokolus, administruoja teisėjų ir teismo sekretoriato darbą. Jų teises ir pareigas bei darbo sąlygas nustato Teismo darbuotojų įstatymas ir prokuroras. Kandidatai atrenkami rengiant konkursą.

[Informacija apie teismo darbuotojus.](#) PDF (379 Kb) [en](#)

Teisinių profesijų organizacinė sistema

Advokatai

Lenkijoje advokatai teikia teisinę paslaugą, susijusias su piliečių teisių ir laisvių apsauga. Jie teikia teisinę pagalbą ir rengia teisines išvadas. Jie taip pat užtikrina šalių atstovavimą baudžiamosiose, civilinėse, šeimos ir nepilnamečių bylose, su darbo ir socialinės apsaugos teise susijusiose bylose, taip pat bylose, nagrinėjamosiose Aukščiausiajame administraciniame teisme.

Lenkijoje nėra oficialių profesinių specializacijų; kiekvienas teisininkas gali pats pasirinkti jam įdomią sritį. Tačiau, kadangi Lenkijos įstatymais neturtingiems asmenims užtikrinama teisė į valstybės paskirtą advokatą, advokatai privalo sugebėti teikti teisines paslaugas įvairaus pobūdžio bylose.

Šalyje yra 24 **advokatų regioninės tarybos** ir **Centrinė advokatų taryba**, kuri veikia nacionaliniu lygmeniu. Šios profesinės asociacijos atsako už atstovavimą advokatams ir jų profesinių teisių gynybą, už teisinių profesijų įgūdžių tobulinimą, advokatų stažuotojų profesinį mokymą, tai pat už profesinio elgesio taisyklių nustatymą, jų taikymo skatinimą ir jų laikymosi užtikrinimą.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti **Centrinės advokatų tarybos** interneto svetainėje.

Patarėjai teisės klausimais

Patarėjai teisės klausimais teikia teisines paslaugas bendrovėms, kitoms verslo įmonėms, organizaciniams padaliniais ir fiziniams asmenims. Jie teikia teisinę pagalbą ir rengia teisines išvadas. Kitaip nei advokatai, jie negali būti kitų šalių darbuotojai. Nuo 2015 m. liepos 1 d. advokatai ir patarėjai teisės klausimais gali naudotis tokiais pat procesiniais teisėmis – patarėjai teisės klausimais gali atstovauti šalims baudžiamosiose bylose, nebent jie yra kitų šalių darbuotojai. Be to, jie gali dalyvauti bylose dėl smulkių pažeidimų ir būti atsakovo gynėjais bylose dėl drausminių nuobaudų skyrimo.

Patarėjų teisės klausimais profesinę asociaciją sudaro 19 **regioninių patarėjų teisės klausimais tarybų ir Nacionalinė patarėjų teisės klausimais taryba**, kuri veikia nacionaliniu lygmeniu. Šios profesinės asociacijos atsako už atstovavimą patarėjams teisės klausimais ir jų profesinių teisių gynybą, už teisininkų profesinių įgūdžių tobulinimą, advokatų stažuotojų profesinį mokymą, tai pat už profesinio elgesio taisyklių nustatymą, jų taikymo skatinimą ir jų laikymosi užtikrinimą.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti [Nacionalinės patarėjų teisės klausimais tarybos](#) interneto svetainėje.

Notarai

Organizacinė sistema

Notarus skiria teisingumo ministras, kuris, gavęs suinteresuotų asmenų prašymą ir pasikonsultavęs su atitinkamų notarų rūmų taryba, nurodo, kuriame biure turi dirbti notaras. Ministras taip pat turi teisę atleisti notarus.

Teisingumo ministras tvarko notarų biurų registrą ir nustato didžiausią atlygį už notarines paslaugas.

Notarai yra susibūrę į profesinę asociaciją, kurią sudaro 11 **notarų rūmų** ir **Nacionaliniai notarų rūmai**.

Funkcijos ir pareigos

Notarai tvirtina sandorius, kurie turi būti įforminti notariu aktu (pvz., perleidžiant turto nuosavybės teises), arba jeigu to pageidauja sandorio šalys.

Notaro profesija yra grindžiama visuomenės pasitikėjimu. Kaip visuomenės interesams atstovaujantys pareigūnai, notarai turi užtikrinti nekilnojamojo turto sandorių saugumą.

Notarai atlieka šias notarines funkcijas: rengia notarius dokumentus, paveldėjimo liudijimus ir kitas pažymas, teikia pareiškimus, rašo protokolus, užprotestuota vekselius ir čekius, saugo grynuosius pinigus, vertybinius popierius, dokumentus ir duomenis duomenų laikmenose, šalių prašymu daro įrašus dokumentuose, rengia jų nuorašus ir išrašus, rengia aktus, pareiškimus ir kitus dokumentus, taip pat vykdo kitą atskiromis nuostatomis reglamentuojamą veiklą.

Notaro patvirtinti sandoriai, kuriuos notaras patvirtino pagal teisės aktų reikalavimus, yra laikomi oficialiais dokumentais.

Notarai dirba privačiuose notarų biuruose. Notaras gali dirbti tik viename biure, o keli notarai gali susiburti į vieną biurą pagal civilinės teisės partnerystėms taikomas taisykles. Tačiau tokiu atveju kiekvienas notaras savo pareigas atlieka savo vardu ir prisiima atsakomybę už savo veiksmus.

Teisinių duomenų bazės

Daugiau informacijos galima rasti [Nacionalinių notarų rūmų](#) interneto svetainėje (lietuvių kalba nėra).

Kitos teisininkų profesijos

Lenkijos teisėje numatytos šios teisininkų profesijos: **antstoliai**.

Antstoliai

Lenkijos teisėje numatyta, kad antstoliai yra teismo sprendimų vykdymo pareigūnai. Be to, jie turi valstybės tarnautojo statusą, nes vien šis statusas jų vykdomai veiklai, kuri gerokai pažeidžia pilietines teises ir laisves, suteikia pakankamai teisėtumo. Tokiai veiklai visų pirma priskiriamos prievartos priemonės, kurios būtinos teismų sprendimams vykdyti ir konstitucinei teisei į teisingą bylos nagrinėjimą užtikrinti.

Antstoliams suteikti įgaliojimai vykdyti civilinėse bylose teismų priimtus sprendimus.

Teisingumo ministras antstolius skiria iš kandidatų, kurie turi atitikti Antstolių ir teismų sprendimų vykdymo įstatyme nustatytus reikalavimus, sąrašo.

Reikalaujama, kad antstoliai turėtų teisinį išsilavinimą, būtų atlikę praktiką, išlaikę antstolio egzaminą ir ne mažiau kaip dvejų metų bandomąjį laikotarpį dirbę antstoliu stažuotoju.

Antstolių veiklos priežiūrą vykdo teisingumo ministras ir teismams, kuriuose dirba antstoliai, pirmininkaujantys teisėjai bei antstolių asociacijos **Nacionalinė antstolių taryba** ir **antstolių rūmų tarybos**.

Žr. [Teisingumo ministerijos](#) ir [Nacionalinės antstolių tarybos](#) interneto svetaines.

Nemokamą teisinę pagalbą teikiančios organizacijos

Nemokamą teisinę pagalbą Lenkijoje teikia daugelis organizacijų. Prie jų priskiriama:

Šeimos, darbo ir socialinės politikos ministerijos globojama „**Mėlynoji linija**“, skirta kovoti su smurtu artimoje aplinkoje. Daugiau informacijos šia tema galima rasti [Mėlynosios linijos](#) interneto svetainėje; su organizacija taip pat galima susisiekti telefonu +48 22 668 70 00;

Nemokamą teisinę pagalbą teikia ir **teisės klinikos**, kuriose dirba visų pagrindinių Lenkijos universitetų teisės fakultetuose veikiančioms asociacijoms priklausantys studentai.

Paskutinis naujinimas: 18/10/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.